

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Белік Лариса Степанівна, Кузнецова Людмила Валентинівна СИНЕРГІЯ КЛАСИФІКАЦІЙ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПРАВОВИЙ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ВИМІР	663
Гресь Юлія Олегівна, Хижняк Євген Сергійович СПОСІБ ТА ЗНАРЯДДЯ УЧИНЕННЯ УМИСНОГО ВБИВСТВА: СЬОГОДЕННІ РЕАЛІЇ ПРАКТИКИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ	665
Д'ячкова Марія Олегівна ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	667
Загородній Ігор Вікторович, Загородній Андрій Ігорович ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ОСОБИ	670
Колодіна Анна Сергіївна, Васильковський Олександр Васильович КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ	673
Федорчук Олександр Вікторович ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ	676
Чернов Олександр Віталійович КРИМІНАЛЬНА ПОВЕДІНКА ТА ПСИХІЧНІ ВІДХИЛЕННЯ: АНАЛІЗ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ	678
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОЇ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ШАХРАЙСТВО	681
Чумак Сергій Прокотійович, Фалінський Павло Миколайович НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ	684
Шершенькова Вікторія Анатоліївна ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	687
Яцкевич Руслан В'ячеславович СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ	689
Алексєєва Ліна Леонідівна ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ТА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ	692
Бершавська Анастасія Сергіївна ПОСОБНИЦТВО ЯК ЯВИЩЕ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ	694
Біцюк Андрій Володимирович РОЛЬ ТА МІСЦЕ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ У РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	697
Волос Владислав Олександрович ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ ЗМОВОЮ ГРУПОЮ ОСІБ ..	699
Дрига Єлизавета Вадимівна ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ ФАКТІВ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	701
Єленич Світлана Ігرافیвна ОБґРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ СТВОРЕННЯ СТРУКТУРНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ОДЕСЬКОЇ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ШКОЛИ	703

Федорчук Олександр Вікторович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової
діяльності, кандидат юридичних наук*

ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ

Прийняття державою комплексних рішень та стратегічних моделей впливу на окремі явища та процеси вимагають формування відповідної наукової концепції, яка у багаторівневому та системному вимірах формує несуперечливу модель взаємодії відповідних елементів у межах складних систем. Принагідно звернути увагу, що формування наукової концепції може здійснюватися двома шляхами:

по-перше, на базі емпіричних даних та напрацьованих соціальних практик, які розвивались фрагментарно із певним рівнем узгодженості та потребують упорядкування у відповідну дієву систему;

по-друге, за відсутності відповідних соціальних практик на рівні відповідної теоретичної моделі у межах якої держава розвиває відповідні інституції, процеси та правові процедури.

Необхідно зазначити, що формування окресленої нами концепції відбувалось за першим шляхом, адже у межах України напрацьована відповідна система позитивних практик, яка потребує систематизації у відповідну наукову концепцію задля забезпечення їх поступового та сталого розвитку.

Слушно також звернути увагу й на особливості формування відповідної системи:

по-перше, переосмислення власного досвіду протидії окремим формам злочинної діяльності, зокрема й посадової, яка здійснювалась в організованих формах, яке відбувалось не завжди системно та логічно про що свідчить, наприклад, безпідставна ліквідація підрозділів ГУБОЗ і, як наслідок, втрата на певний час сформованих оперативних позицій та оперативного контролю за значним сегментом організованої злочинності, а також значного кадрового потенціалу правоохоронних органів. У той же час, усвідомивши помилковість такого рішення призвело до формування підрозділів стратегічних розслідувань НП України, які відновили оперативний контроль за вказаними сегментами злочинності та забезпечують її нейтралізацію;

по-друге, виконання вимог партнерів та апробація зарубіжного досвіду, що призвело до формування доволі розгалуженої системи правоохоронних органів, які наділені функцією здійснення оперативно-розшукової та слідчої діяльності щодо посадових осіб. У контексті цього, слушно звернути увагу на окремі проблемні питання, зокрема: а) дискреційна підслідність окремих кримінальних правопорушень, що призводить до одночасних витрат наявних у розпорядженні

відповідних підрозділів сил та засобів на одні об'єкти оперативної уваги; б) наявність конкуренції між відповідними правоохоронними органами, що доволі часто призводить до розбалансованості системи протидії злочинності; в) формування дисбалансу щодо кадрового потенціалу, оскільки непропорційність оплати праці призвела до масового відтоку кадрів з окремих правоохоронних органів, формування критичної кількості вакантних посад і, як наслідок, перевантаженість окремих слідчих; г) формування дисбалансу оперативних можливостей та інших компетенцій через нерівномірність фінансування таких інституцій;

по-третє, суттєве оновлення кримінального законодавства щодо посадових злочинів, зокрема з акцентуванням особливої уваги на злочинах корупційної спрямованості. Слушно звернути увагу, що цей процес також відбувався не без проблем, оскільки копіювання окремих норм та підходів, які сформовані іншими державами в окремих випадках призводить до розбалансованості кримінального закону, що ускладнює правозастосування про що може свідчити впровадження концепції «автономного засудження» у межах ст. 209 КК України без врахування: а) рівня тінізації економіки України, зокрема наявності розвиненого сектору неформальної зайнятості та отримання доходів; б) відсутності системної концепції щодо легалізації капіталів та багатьох інших заходів, які реалізували інші держави перед впровадженням концепції «автономного засудження»;

по-четверте, модернізація кримінального процесуального законодавства у частині формування окремих процедур щодо розслідування різних форм посадових та корупційних злочинів;

по-п'яте, формування дієвого рубежу ранньої профілактики та виявлення посадових кримінальних правопорушень за рахунок роботи НАЗК, прозорості державних реєстрів, системи фінансового моніторингу, зокрема й на рівні банківського сектору.

Безумовно, нами відмічені не усі тенденції та завершені процеси, які характеризують вказану систему, а акцентована увага на основних їх елементах.

Продовжуючи, звернімо увагу на основні напрями, які потребують оптимізації у межах наукової концепції з метою подальшого вдосконалення роботи відповідних прикладних систем: *по-перше*, уніфікація кримінального законодавства, а також формування ВС усталеної судової практики щодо основних проблемних питань кваліфікації та розслідування посадових злочинів; *по-друге*, оптимізація інституційного рівня протидії посадовим злочинам, у частині комплексного перегляду та уніфікації повноважень існуючих правоохоронних органів, а також обґрунтування доцільності їх функціонування із використанням прозорих та зрозумілих критеріїв; *по-третє*, впровадження на управлінському рівні концепції проактивної правоохоронної діяльності та систематичне використання ризико-орієнтованого підходу, який позитивно зарекомендував себе на першому рубежі протидії різним формам правопорушень.

Ключові слова: посадові злочини; концепція; протидія; злочинна діяльність.

Keywords: official misconduct; concept; counteraction; criminal activity.